

INSTRUKCJE DLA PACJENTA

Przygotowanie do badań kału

- ✦ Jak przygotować się do badań parazytologicznych
- ✦ Pobranie i transport próbki kału do badań w kierunku pasożytów jelit
- ✦ Pobieranie kału do badań mikrobiologicznych

JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO BADAŃ PARAZYTOLOGICZNYCH

Badanie powinno być wykonywane przed rozpoczęciem leczenia lub po upływie 1-3 tygodni po zakończeniu stosowania leków, chyba że terapia antybiotykowa nie przynosi efektu i lekarz zalecił przeprowadzenie badania w trakcie leczenia – po stosowne informacje należy się zwrócić do lekarza prowadzącego lub punktu pobrań materiału.

Należy przygotować się do udzielania odpowiedzi na pytania dotyczące:

- Odbytych podróży w krajach tropikalnych.
- Aktualnych dolegliwości: np. biegunki.
- Przebytych/aktualnej terapii: antybiotykami, lekami przeciw pasożytniczymi jakie, kiedy, jak długo.

Zalecenia dotyczące pobierania:

- kał do badania powinien być pobrany trzykrotnie w okresie 10 dni (próbki powinny być pobierane w odstępach 2-3 dniowych),
- kompletne badanie w kierunku pasożytów jelitowych to kał wraz z wymazem,
- badanie w kierunku antygenu cyst *Giardia lamblia* metodą immunoenzymatyczną można wykonać w jednej próbce.

Przy podejrzeniu owsicy:

- zalecane jest wykonanie wymazu okołodobytniczego pobranego metodą Grahama (przylepcem z taśmy klejącej),
- w przypadku wyniku ujemnego, badanie należy powtarzać trzykrotnie w odstępach 3-5 dniowych.

Przy podejrzeniu giardiozy lub amebozy:

- kał powinien być pobierany nawet sześciokrotnie w okresie 14 dni. Po powrocie z obszarów tropikalnych
- kał powinien być pobierany czterokrotnie, przy czym materiał do ostatniego badania powinien być pobierany po przyjęciu środków przeczyszczających.

POBRANIE I TRANSPORT PRÓBKI KAŁU DO BADAŃ W KIERUNKU PASOŻYTÓW JELITOWYCH



1. Za pomocą łopatkki znajdującej się w plastikowym pojemniku do kału (do nabycia w aptece) pobrać z kilku miejsc stolca porcję kału w ilości ok. 1/2 pojemnika. Kał nie powinien kontaktować się z wodą, moczem lub detergentami.

- w badaniu na obecność jaj pasożytów w kale zaleca się badanie trzech próbek pobieranych w okresie 10 dni w odstępach 2-3 dniowych,
- kompletne badanie w kierunku pasożytów jelitowych to kał + wymaz,
- badanie w kierunku antygenu cyst *Giardia lamblia* metodą immunoenzymatyczną można wykonać z jednej próbki.

Uwaga !

Próbki kału do badania parazytologicznego najlepiej pobierać przed rozpoczęciem leczenia, ponieważ wiele leków utrudnia rozpoznawanie inwazji przewodu pokarmowego (np. związki baru, bizmutu, leki przeciwgorączkowe, antybiotyki). W przypadku ich stosowania próbki kału należy pobierać po tygodniu od zakończenia kuracji, a w przypadku antybiotyków - po upływie 2 tygodni.

2. Pobierając próbkę należy zwracać uwagę na obecność w stolcu członów tasiemca, dojrzałych postaci glisty ludzkiej, włosogłówki, owsików bądź podejrzanych struktur, mogących być fragmentami ciała pasożytów i umieścić je w osobnym pojemniku z niewielką ilością wody.

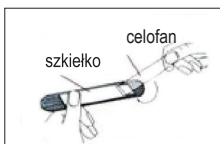
3. Pojemnik dokładnie zamknąć, opisać imieniem i nazwiskiem badanego i datą pobrania. Pojemnik umieścić w foliowym woreczku.

4. Pobraną próbkę dostarczyć do laboratorium. Dopuszczone jest przechowywanie próbki w temperaturze chłodziarki (2 - 8°C).

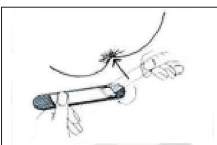
POBIERANIE MATERIAŁU W KIERUNKU OWSICY:

Materiał pobierać rano przed wykonaniem wszelkich czynności higieniczno-fizjologicznych. Rozsunąć jedną ręką pośladki i przykleić taśmę klejącą na 5 sekund do fałd odbytu. Następnie taśmę odkleić i przykleić do otrzymanego szkiełka podstawowego.

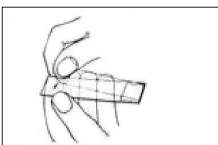
Instrukcja pobierania wymazu okołodbytniczego



Oderwać celofan od szkiełka (nie do końca).



Trzymając jedną ręką szkiełko, lepką stronę paska celofanowego przykleić jak najgłębiej w okolicy odbytu.



Pasek celofanowy przykleić (rozprostowując) z powrotem na szkiełko.

POBIERANIE KAŁU DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

Zalecenia ogólne: Kiedy pobrać materiał?

Próbka kału powinna być pobierana jak najwcześniej od wystąpienia objawów biegunki, jeszcze przed rozpoczęciem leczenia przeciwdrobnoustrojowego.

W okresie nawrotu biegunki pobrania należy dokonać natychmiast, nie czekając na uformowanie się stolca.

Bez względu na wielkość próbki należy pamiętać, aby do badania kał był pobierany z kilku miejsc, szczególnie zawierających materiał patologiczny: śluz, krew lub ropę.

POBIERANIE KAŁU NA POSIEW

Pobieranie próbek kału do pojemnika:

1. Przed pobraniem próbki kału należy całkowicie opróżnić pęcherz moczowy.
2. Przygotować jałowy, plastikowy pojemnik z nakrętką i łopatką (do nabycia w aptece).
3. Oddać kał do jednorazowego jałowego pojemnika.
4. Za pomocą łopatki z jałowego pojemnika transportowego, pobrać próbkę wielkości orzecha laskowego (w przypadku kału płynnego 2-3 ml) i umieścić ją w pojemniku.
5. Pojemnik szczelnie zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać imieniem i nazwiskiem zgodnie ze skierowaniem, włożyć do woreczka foliowego - woreczek zawiązać.
6. Przechowywać i transportować w temperaturze pokojowej, dostarczyć do laboratorium w ciągu 2-3 godzin.
7. Gdy to niemożliwe, materiał przechowywać w temperaturze chłodziarki (2 - 8°C) i dostarczać w czasie nie dłuższym niż 24 godziny od pobrania.
8. W przypadku dłuższego czasu transportu - kał pobierać na podłoże transportowe i dostarczać do laboratorium, utrzymując temperaturę pokojową, do 48 godzin (wskazane jest jednak zachowanie 24 godzin) od pobrania.

Pobieranie próbek kału na podłoże transportowe

1. Postępować zgodnie z punktami 1-3 (powyżej).
2. Próbkę kału przenieść na podłoże transportowe Amiesa:
 - jałową wymazówką pobierać kał z kilku miejsc,
 - zanurzyć wacik wymazówki w materiale kałowym, obrócić kilkakrotnie wymazówką,
 - przenieść wymazówkę z pobranym materiałem do próbówki z podłożem transportowym (próbówka z żelem).
3. Podłoże transportowe szczelnie zamknąć, opisać imieniem i nazwiskiem.
4. Dostarczać do laboratorium do 72 godzin od pobrania, przechowywać i transportować w temperaturze pokojowej.

UWAGA:

W celu zwiększenia wykrywalności czynnika etiologicznego (patogenu) i pewniejszego rozpoznania choroby, zaleca się 2-3 krotne pobieranie materiału w kolejnych dniach.

BADANIE W KIERUNKU NOSICIELSTWA PAŁECZEK SALMONELLA/SHIGELLA DO CELÓW SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNYCH (Uzupełnianie książeczek):

1. Pobierać trzy porcje kału, z trzech różnych wypróżnień, w ciągu trzech kolejnych dni.
2. Kał oddawać do jednorazowego jałowego pojemnika.
3. Dalej postępować zgodnie z punktami 2-3
(patrz: Pobieranie próbek kału na podłoże transportowe).
4. Dostarczyć do laboratorium do 48 godzin od pobrania w temperaturze pokojowej.

BADANIE W KIERUNKU ROTA/ ADENOWIRUSÓW, NOROWIRUSÓW ORAZ ANTYGENU GDH I TOKSYNY A I B CLOSTRIDIUM DIFFICILE

Uwaga: nie jest wskazane badanie stolca uformowanego.

1. Pobierać kał zgodnie z punktami 1-3
(patrz: Pobieranie próbek kału do pojemnika).
2. Pobierać z masy kałowej próbkę kału w ilości 2-3 ml lub ok. 2 g i przenieść do jałowego pojemnika; nie jest wskazane badanie stolca uformowanego.
3. Pojemnik szczelnie zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać imieniem i nazwiskiem zgodnie ze skierowaniem, włożyć do woreczka foliowego - woreczek zawiązać.
4. Dostarczać do laboratorium w temperaturze pokojowej w ciągu 2-3 godzin.
5. Jeżeli jest to niemożliwe, materiał przechowywać w chłodziarni (2 - 8°C) i dostarczać w czasie nie dłuższym niż 24 godziny od pobrania.
6. Największa wykrywalność wirusów w kale (od wystąpienia objawów): adenowirusy 3-13 dni, norowirusy 25-72 godziny, rotawirusy 3-5 dni.

WYMAZU Z ODBYTU

Jest pobierany przez wykwalifikowany przeszkolony personel punktu pobrań.